

Tillsynsplan enligt alkohollagen och tobakslagen

2016 - 2017

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
2	Tillsyn över serveringstillstånd	3
	Serveringstillstånd i Tyresö	3
	Tillsynens inriktning och omfattning	4
3	Tillsyn av försäljning av folköl och tobak.....	7
	Försäljningsställen i Tyresö.....	7
	Tillsynens inriktning och omfattning.....	7
4	Uppföljning	8

1 Inledning

Syftet med tillsynsplanen är att få en tydlig struktur på tillsynsarbetet. I planen anges på vilket sätt och hur ofta tillsyn ska genomföras på olika typer av verksamheter. Även den förebyggande tillsynen finns med i planen.

Enligt alkohollagen ska kommunen upprätta en tillsynsplan som ska skickas in till länsstyrelsen. Något krav på tillsynsplan finns inte i tobakslagen.

Kommunstyrelsen är ansvarig nämnd för ärenden enligt alkohollagen och tobakslagen. Beslutsfattandet har delegerats till kommunledningsutskottet som sammanträder cirka en gång per månad. Prövning och tillsyn sköts av kvalitetsenheten inom avdelningen Medborgarfokus. I arbetet ingår även planering, uppföljning, utbildning, allmän information samt diarieföring och fakturering. En handläggare arbetar med dessa arbetsuppgifter (cirka 0,75 årsarbetare). Handläggaren och enhetschefen får fatta vissa beslut på delegation. Kommunen har tecknat avtal om att Södertälje kommun ska sköta prövning och tillsyn vid handläggarens frånvaro.

Planeringen av tillsynen under ett år påverkas av hur många ansökningar, anmälningar och frågor som kommer in. Inkommande ärenden måste handläggas inom en viss tid vilket medför att tillsynen ibland måste prioriteras lägre.

2 Tillsyn över serveringstillstånd

Serveringstillstånd i Tyresö

I januari 2016 finns det 26 restauranger med tillstånd för stadigvarande servering till allmänheten. Tre av dessa har även stadigvarande tillstånd för catering till slutna sällskap.

De flesta restaurangerna har en renodlad matprofil medan några har en mer publiknande karaktär under kvällstid. Det finns ingen nattklubb eller dansrestaurang. Stängningstiderna varierar mellan klockan 19 och 01. Under 2015 inkom sex ansökningar om tillfälligt utökad serveringstid och en ansökan om tillfälligt utökad serveringsyta.

Tillfälliga serveringstillstånd för slutna sällskap kan gälla förenings- och företagsfester och liknande. Ansökningar om tillfällig servering till allmänheten, vid till exempel festivaler eller konserter, är mycket ovanliga. Under 2015 inkom endast tre ansökningar om tillfälliga tillstånd, vilket är lägre än under tidigare år.

Tillsynens inriktning och omfattning

Problem med ordning och nykterhet på restauranger i Tyresö har minskat de senaste åren. Däremot finns det tecken på att viss ekonomisk misskötsamhet förekommer. Det kan bli ett hot mot de seriösa företagen och leda till försämrat företagsklimat genom osund konkurrens. För en effektiv tillsyn samverkar kommunen med andra myndigheter.

Yttre tillsyn avser tillsynsbesök (inspektioner) på restauranger som har serveringstillstånd. Besöken är normalt oanmälda och utförs tillsammans med polismyndigheten som också är tillsynsmyndighet. Besöken görs främst kvällstid. Gemensamma inspektioner med Skatteverket och andra myndigheter görs vid behov.

Följande punkter ska kontrolleras vid alla inspektioner

- Att serveringstillståndet följs (tider, serveringsytor mm)
- Att serveringsansvarig finns på plats
- Att servering inte sker till minderåriga eller berusade personer
- Måttfullhet, ordning och berusningsgrad
- Tillgång till mat och lättdrycker
- Marknadsföring

Dessutom ska följande punkter kontrolleras regelbundet

- Prissättning av alkoholdrycker och lättdrycker
- Att enbart tillåtna alkoholdrycker förvaras i lokalen
- Hantering av kassaregister
- Att personalen är anställd av tillståndshavaren

Enstaka brister som inte förekommit tidigare påtalas normalt i en tillsynsrapport som skickas till krögaren. Rapporten bör skickas senast tre veckor efter inspektionen. Om det funnits brister kring ordning och nykterhet kan det vara lämpligt att komplettera brevet med ett möte tillsammans med närpolisen.

Inre tillsyn innebär främst granskning av om bolaget och dess företrädare fortfarande uppfyller alkohollagens krav på ekonomisk och personlig lämplighet. I den inre tillsynen ingår att

- granska årliga restaurangrapporter
- granska inkomna polisrapporter
- begära in och granska uppgifter från andra myndigheter som Bolagsverket, Skatteverket, polisen och brandmyndigheten
- kontrollera hur återbetalning av lån som togs vid starten har finansierats
- kontrollera hur tillståndshavarens serveringstillstånd i andra kommuner har följts
- granska marknadsföring i medier som tidningar, hemsidor och sociala medier.

Förutom den ordinarie yttre och inre tillsynen kan det behövas **extra tillsyn**. Utifrån resultaten av den yttre och inre tillsynen kan det bli aktuellt att utreda om en påföljd enligt alkohollagen ska meddelas. Om brister konstateras kan kommunen meddela en erinran eller i allvarigare fall en varning. Kommunen är enligt alkohollagen skyldig att återkalla serveringstillståndet i särskilt allvarliga fall eller om brister inte har rättats till efter en eller flera varningar. Efter beslut om erinran eller varning behövs vanligtvis extra yttre eller inre tillsyn för att kontrollera att bristerna rättats till.

Förebyggande tillsyn ska bidra till att problem och brister inte uppstår. Genom information, rådgivning och utbildning skapas en grund för dialog, förståelse och samarbete mellan tillsynsmyndigheten och krögarna. Samverkan med kommunens brotts- och drogförebyggare är en annan viktig del.

Tyresö kommunen arbetar enligt metoden ”Ansvarsfull alkoholservering”. Syftet är att minska våld och skador relaterade till alkohol och droger på krogen genom att arbeta för att alkoholdrycker inte serveras till underåriga eller märkbart påverkade gäster. Metoden består av flera delar:

- Samverkan mellan bransch och myndigheter – i Tyresö har en referensgrupp bildats med representanter för krögarna.
- En tvådagars utbildning för serveringspersonal i Ansvarsfull alkoholservering – utbildning ordnas en gång per år tillsammans med Nacka och Värmdö kommuner.
- Förbättrad tillsyn och policyarbete – tillsyn utförs enligt metoden sedan flera år tillbaka. Arbete med alkoholpolicy för krögarna ingår inte i dagsläget.

Tabellen på nästa sida visar hur ofta olika typer av alkoholtillsyn ska utföras i Tyresö.

ORDINARIE TILLSYN SERVERINGSTILLSTÅND	När ska tillsynen göras
Yttre tillsyn av serveringstillstånd (inspektioner)	
Första besök vid nytt stadigvarande tillstånd	Inspektion och information inom tre månader.
Restauranger och cateringverksamheter med alkoholförsäljning 0–100 000 kr per år (inkl moms)	Vartannat år
Övriga restauranger och cateringverksamheter	En gång per år
Om mer än 30 % av omsättningen är alkoholdrycker (hämtmat/take away räknas inte med)	Ytterligare en inspektion/år
Restauranger som ordnar dans för allmänheten	Ytterligare en inspektion/år
Stadigvarande serveringstillstånd för slutna sällskap	Vartannat år
Tillfälligt tillstånd för servering till allmänheten	Vid behov
Tillfälligt serveringstillstånd för slutet sällskap	Vid behov
Inre tillsyn av stadigvarande serveringstillstånd	
Granskning av restaurangrapport	Varje år
Kontroll av skatteskulder, årsredovisningar och ändringar i bolagets sammansättning (i systemet Infotorg)	Varje år
Kontroll av betalningsuppmaningar och kontrollavgifter (uppgifter från Skatteverket)	Vartannat år
Kontroll av personlig lämplighet (uppgifter från polisens brotts- och misstankeregister)	Vartannat år
Kontroll av nya företrädares ekonomiska och personliga lämplighet, samt granskning av finansiering	Efter anmälan om ändring
EXTRA TILLSYN	
Utredning om påföljd enligt alkohollagen - enklare utredning (exempelvis frånvaro av serveringsansvarig, brott mot villkor eller mindre ekonomisk misskötsamhet) - omfattande utredning (exempelvis granskning av ekonomiska förhållanden, olagliga alkoholdrycker, brottslighet på serveringsstället eller flera olika brister)	Vid brister som kan leda till påföljd. Kan även innefatta extra tillsynsbesök.
Uppföljande tillsyn efter beslut om erinran eller varning	Inom sex månader
FÖREBYGGANDE TILLSYN	
Utbildning för serveringspersonal i Ansvarsfull alkoholservering	En gång per år
Möte för krögare i Tyresö	En gång per år
Informationsbrev	Minst en gång per år

3 Tillsyn av försäljning av folköl och tobak

Försäljningsställen i Tyresö

I januari 2016 finns det 16 butiker i Tyresö som anmält försäljning av folköl och tobak samt nio butiker som anmält att de säljer tobak. Drygt hälften av butikerna är knutna till större butikskedjor medan de övriga är renodlade småföretag. Dessutom finns det tre restauranger med serveringstillstånd som säljer tobak.

Tillsynens inriktning och omfattning

Kommunen och polisen är enligt alkohollagen de lokala tillsynsmyndigheterna över försäljning av folköl. Enligt tobakslagen är kommunen och polisen tillsynsmyndigheter över försäljningsreglerna och enbart kommunen när det gäller marknadsföring och märkning av tobak.

Tillsynsbesöken är vanligtvis oanmälda, men tid kan bokas om det behövs för att kunna träffa den person som är ansvarig för försäljningen. Polisen medverkar vid vissa besök. Inspektioner av de större livsmedelsbutikerna sköts i allmänhet enbart av kommunen. Det som ska kontrolleras är:

- Att det finns godtagbart egenkontrollprogram och att detta följs
- Hur personalen sköter ålderskontrollen
- Att det finns skyltar om åldersgränsen vid kassan
- Att tobaksvarorna är korrekt märkta
- Att marknadsföringen av tobak är måttfull, det vill säga inte påträngande, uppsökande eller uppmanande
- Att matutbudet är tillräckligt för att få sälja folköl

Brister som inte förekommit tidigare påtalas normalt i en tillsynsrapport som skickas till butiksägaren. Rapporten bör skickas senast tre veckor efter inspektionen. Om brister konstaterats kan det behövas **extra tillsyn**. Vid en uppföljande inspektion kontrolleras att väsentliga brister åtgärdats. Om bristerna finns kvar kan kommunen meddela ett föreläggande eller ett förbud. Är det fråga om allvarliga eller upprepade brister kan en varning eller ett tidsbegränsat försäljningsförbud meddelas.

Möjligheterna är små att vid tillsyn kontrollera om försäljning sker till ungdomar som inte fyllt 18 år. Genom en lagändring 2014 har kommunerna fått möjlighet att genomföra kontrollköp av folköl och tobak för att kontrollera att åldersgränsen följs. Kontrollköpen ska syfta till att ge underlag för en dialog mellan kommunen och den som säljer varorna. Däremot får resultaten från kontrollköp inte ligga till grund för att meddela förelägganden och förbud. Under 2015 höll länsstyrelsen en utbildning om hur kontrollköp ska gå till. Metoden ska provas i Tyresö under 2015 eller 2016.

I den **förebyggande tillsynen** ingår att informera butiksinnehavarna och ordna möten om aktuella frågor. Samverkan med kommunens brotts- och drogförebyggare är viktig, bland annat för att få kunskap om ungdomars tobaksvanor och hur de får tag i tobaksprodukter.

Tabellen visar hur ofta olika typer av tillsyn av folköls- och tobaksförsäljning ska göras i Tyresö.

ORDINARIE TILLSYN	När ska tillsyn göras
Inspektioner av försäljningsställen för folköl och tobak	
Första besök i butik med ny innehavare	Inspektion och information inom tre månader
Restauranger med serveringstillstånd	Vid alkoholtillsynen
Övriga försäljningsställen	En gång per år
Granskning av egenkontrollprogram	Vart tredje år
EXTRA TILLSYN	
Uppföljande tillsynsbesök efter tillsynsrapport med påpekande om väsentliga brister (till exempel felaktig märkning, otillräckligt matsortiment, otillåten marknadsföring)	Inom två månader
Beslut om föreläggande eller förbud	Om brister inte åtgärdats
Tillsynsutredning om varning eller försäljningsförbud	Vid allvarliga eller upprepade brister
Uppföljande tillsyn efter beslut om föreläggande, varning eller försäljningsförbud	Omgående efter att beslutet börjat gälla/utsatt datum passerat
FÖREBYGGANDE TILLSYN	
Kontrollköp	Vartannat år
Möte för tobakshandlare	Normalt vartannat år (beroende på intresse)
Informationsbrev	Minst en gång per år

4 Uppföljning

Tillsynsplanen ska följas upp tre gånger om året. Efter årsskiftet ska det gångna årets tillsyn sammanfattas i en verksamhetsberättelse. Kommunledningsutskottet ska få information minst två gånger per år om alkohol- och tobakstillsynen.